

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 226.

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tariful
și învalabil.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

Biserica în serviciul maghiarizării.

de Dr. V. Moldovan.

I.

Biserica de stat.

Încă sângerează și ne doare, rău
cauzată prin înființarea episcopiei
de Hajdudorogh. Valurile de legitimă
indignare încă n-au apucat a se potoli.
Și iată că se ivesc cobitorii și
ai unei biserici gr. or. maghiare.

Incurajat de slaba rezistență ce au
întâmpinat la prima încercare șovinis-
mul vrea să ducă până la sfârșit opera
de maghiarizare pornită sub mască reli-
gioasă.

Ceea ce ne doare mai mult și ne
revoltă chiar e faptul, că la această ac-
țiune de desnaționalizare s'a angajat fără
nici o rezervă și cu toate resursele de
putere ce-i stau la îndemână însuși sta-
tul. Episcopia gr. cat. de Hajdudorogh
și viitoarea episcopie gr. or. maghiară
vor avea toate atribuțiunile unor biserici
de stat.

Abstrăgând dela inițiativa care e
a se atribui unor capete șovinite neo-
ficiale, întreg procesul de înființare, de
înregistrare și apărare a acestor două u-
nele de maghiarizare îi revine forței
statului.

El le pune sub ocrotirea unor legi
votate și sancționate în toată forma, el
le înzestrează cu toate cele bune, iar
sprijinul brutal al administrației le îm-
prumută caracterul de ofensivă, de cu-
cerire.

Istoria universală, privită din per-
spectivă, se aseamănă mult cu un film
urias în care unele chipuri din timp în
timp se repetă. Lupte de egemonie
și de desrobire națională sau poli-
tică, trecări între religii și între dife-
rite clase sociale ne trec pe dinaintea
ochilor pe paginile istoriei universale,
ca după câteva veacuri să le întâlnim
din nou în alte părți ale lumii și între
alte împrejurări. Ceea ce se întâmplă de
prezent în țara noastră însă pare a nu
avea precedent în istorie. Mișcare reli-
gioasă cu tendințe de cucerire națională
— pare a fi ceva nou, o invenție deo-
sebită a genului maghiar dealtmintrelea
prea puțin invențios.

Nimic nou sub soare — zice însă
înțeleptul din antichitate.

În cele următoare voi dovedi că
maghiarii nu sunt nici barem originali.

Precum spre pildă acțiunea lor de
colonizare nu-i decât o copie sărăcă-
cioasă a sistemului prusian din Posen,
tot astfel bisericele gr. cat. și gr. or.
maghiare nu sunt decât niște imitații ale
bisericei de stat anglicane înființată și
susținută în frumoasa insulă Irlanda cu
aceleași tendințe de cucerire politică și
de dominație de rasă ca și la noi.

Există totuși o deosebire. Ceea ce fac
Maghiarii în veacul al XX-lea Englezii
au făcut-o cu veacuri înainte de asta.
Biserica de stat din Irlanda a fost
întemeiată îndată după reformațiune și
a trecut aproape o jumătate de veac
decând parlamentul Englez la insistența
unui mare bărbat de stat, a lui Glad-
stone, sprijinit de-o întreagă pleiadă de
oameni luminați și cu adevărat liberali
au șters din istoria patriei lor această
pată de rușine.

Biserica de stat anglicană din Ir-
landa dela 1868 încoace aparține trecu-
tului.

Voi povesti pe scurt povestea pu-
țin edificatoare, dar foarte instructivă a
acestei biserici de stat din Irlanda, pen-
truca publicul român deoparte să se
convingă, că imitatorii ei din Ungaria
nu sunt decât niște cârpaci; de altă parte
însă din faptul neisbutilor acestei nenor-
ocite întreprinderi de cucerire politică
să câștigăm îndemn de-a întâmpina cu
curaj și pricepere și sfârșirile copio-
rilor din țara noastră. Precum știut este,
Englezii s-au instăpânit asupra unei
bune părți a Irlandei încă înainte de
reformațiune.

Dar primii coloniști englezi acli-
matisându-se în noua patrie s-a format
în sânul lor cu încetul un fel de patrio-
tism irlandez, rezultat al intereselor lor
de viață identice cu a locuitorilor băș-
tinași și în multe puncte opuse intere-
selor Angliei. Faptul acesta precum și
unitatea de religie a avut rezultatul, că
mai toți acești coloniști au devenit ir-
landezi. Altfel s-a întâmplat cu coloniile
de după reformațiune. În nordul insulei
s-au stabilit în masă mare așa numiții
presbiteriani englezi, cari și-au părăsit
patria din cauza persecuțiilor, la cari au
fost espși ei sectarii din partea bise-
ricei anglicane devenită biserică domi-
nantă în Anglia.

Grosul funcționarilor de tot soiul
precum și al proprietarilor latifundienți
împrăștiați peste toată insula au fost
recruitate numai dintre Englezii anglicani.
Din totalitatea locuitorilor patru din
cinci părți au fost irlandezi catolici, iar

restul în majoritate presbiterianii din
nord și numai o mică minoritate englezi
anglicani.

Și cu toate acestea Anglia a întem-
ieat pe seama acestei minorități dis-
parente și împrăștiată pe tot cuprinsul
insulei biserici și parohii în fiecare co-
mună, ori erau credincioși anglicani, ori
nu. „Preotul Anglican — zice M. Carthy
— în multe locuri predica numai la
10—12 credincioși, în alte comune era
fericit dacă putea vorbi la 5—6 inși.
Erau locuri unde era preot anglican și
biserica anglicană, dar nu se afla nici
un singur credincios protestant.”

Două împrejurări apoi au îndârjit
până la extrem pe credincioșii catolici
față de aceasta biserică privilegiată.

Prima a fost, că susținerea acestei
biserici de prisos a fost pusă în cărca
catolicilor, cari trebuiau să plătească
dijmă grea preoților trântori de altă con-
fesiune.

Al doilea motiv de ură nesfârșită
a catolicilor a fost încercarea acestor
preoți de a face proselitism religios. Pu-
terea de stat la început din motive reli-
gioase mai târziu din cauze politice, a
sprijinit aceasta vânatoare de suflete.

Deci ura și proselitismul protestan-
ților sunt pricinuitoarii de frunte ai an-
tagonismului de rasă dintre Irlandezii
catolici și opresorii lor Englezi.

Poporul dealtcum pacinic și de-o
adâncă religiozitate pierzându-și răbdă-
rea și văzându-se lovit în cele mai
sfinte sentimente s-a datat la o mulțime
de revolte, la omoruri politice și la boi-
cotajuri, cari au înrăutățit cu desăvârșire
relațiile dintre Englezi și Irlandezi și
amenințase să ia proporțiile unui răz-
boi de exterminare pe viață și pe moarte

Reforme juridice. Ministrul
de justiție Balogh a făcut alaltaeri u-
nele comunicări privitoare la legile ce
se pregătesc în ministerul de justiție.
Între altele se lucră la pregătirea unei
legi noi pentru procedura electorală
la alegerea de deputați în cameră, la
revizuirea legii de presă — o nouă
lege penală — proiecte de legi privitoare
la chestiile de timbru, cambii etc. etc.

Știri din România. Comisiunea
română pentru trasarea pe teren
a noii linii a frontierei dobrogene
a plecat la Turtucaia, unde s-a
întâlnit eri Dominecă cu cea bul-
găre, pentru a începe imediat lu-
crările.

— **Maj. Sa Regele, care ple-
case în cartierul general la Tur-
nu-Măgurele, s-a întors alaltaeri la
Sinaia.**

— **După ultimul buletin oficial
numărul soldaților morți pe câmpul
de operațiune este în total de
1155 până incl. 11 Aug.**

— **Ministerul de război va numi
o comisiune mixtă de control pentru
cercetarea gestiunii întregii adminis-
trațiuni militare din campanie. Din a-
ceastă comisiune vor face parte mai
mulți magistrați și militari.**

Alianța balcanică. Ziarul
„Rieci” anunță, că după reîntoarcerea
din concediu a ministrului președinte
sârb, Pasici, vor începe tratative seri-
oase pentru alcătuirea unei alianțe bal-
canice, din care însă Bulgaria va fi ex-
clusă. În chestia Bulgariei nu se va în-
cepe discuția decât după anul nou.

Noua politică a Bulgariei.
În cercurile politice rusești a produs
senzație știrea, că Bulgaria a designat
de rezident al său la Petersburg pe
generalul Dimitriev, știut fiind, că Di-
mitriev e mare rusofil. Aceasta în-
seamnă, că Bulgaria își va schimba at-
titudinea politică, intrând în alianță cu
Rusia. Bulgarii sunt năcăjiți pe rezi-
dentul de acum din Petersburg, Bob-
cen. Lui îi atribue toate dezastrele din
urmă, din cauză, că n-a orientat co-
rect și real cercurile oficiale din Sofia
despre scopurile adevărate ale politicii
rusești externe.

Depărtarea lui Delcassé.
Ministrul rezident al Franței la Peters-
burg, excelentul diplomat și prieten al
Românilor, Delcassé, pleacă zilele aceste
în concediu. Din acest prilej unele ziare
ruse au scris, că Delcassé nu se va
mai reîntoarce în Petersburg, la postul
său, ivindu-se între el și Tarul diver-
gențe de păreri. Ziarele oligarhice un-
gurești s-au grăbit a înregistra aceasta
știre, cu vădită bucurie. Lucrul însă nu
stă așa, căci iată ce se comunică din
Viena din sursă diplomatică:

Delcassé fiind deputat în cameră,
nu îi se poate da o misiune diploma-
tică sau administrativă pe timp mai
lung de șase luni. De când a fost de-
legat ca ambasador în Rusia se impli-
nesc acum șase luni și poate din cauza
aceasta s-au născut știrile despre de-
părtarea definitivă a lui.

Divergențe între el și Tarul sau
guvernul rusec nu există. În urmare

timpul misiunii lui diplomatice va fi
prelungit pe alte șase luni, dacă o va
cere aceasta. Se crede deci că Delcassé,
îndată ce-i va expira mandatul, se va
reîntoarce la postul său în Petersburg.

Acțiunea militară a României.

Tactica sârbo-română.

Trimisul special al ziarului „Ex-
celsior” a avut zilele trecute la Sinaia
o convorbire cu un distins ofițer su-
perior al armatei române asupra ac-
țiunii militare a României.

La întrebarea ziaristului dacă e
adevărat, că armata română și-a pre-
gătit de multă vreme un plan, pentru
a se arunca asupra Bulgariei, preme-
ditare care a fost criticată, ofițerul a
răspuns că adevărul e altul.

Abia în luna Maiu, când s'a
văzut ce întorsătură vor lua rapor-
turile balcanice, statul major ro-
mân a refăcut complet un plan
de mobilizare, potrivit cu noua
situație.

După declararea războiului în-
tre aliați, subșeful statului major
român s'a dus la Belgrad ca să se
înțeleagă asupra tacticii ce trebuie
luată, căci atâta timp cât Româ-
nia nu intrase în foc, tactica Ser-
biei a fost defensivă. Cea româ-
nească, ar fi spus ofițerul, a fost
aceasta:

„Să mobilizăm cu o repezi-
ciune fulgerătoare, să trecem Du-
nărea înainte ca dușmanul să ne
poată opune măsură un corp de
10.000 de oameni pentru a împie-
deca debarcarea noastră. Pentru
aceasta era nevoie ca Sârbii să ia
o riguroasă ofensivă, chiar dacă
n'ar fi izbutit la început. Lucrând
astfel, armata sârbă reținea în-
treaga atenție a contingentelor
bulgare.

„Planul comun al celor două
state majore a fost primit și exe-
cutat în tocmă. În cinci zile, noi
aveam toți rezerviștii sub arme și
cu două zile înainte de data pre-
văzută de proiectul nostru de mo-
bilizare, trupele noastre trecuseră
Dunărea și năvăliseră pe teritoriul
dușman.”

În privința trecerii Dunărei, ofi-
țerul a vorbit despre podul de 1.300
de metri lungime construit peste Du-
năre și a spus:

simțea pe o altă lume. Și dispoziția
asta bună n'a încetat nici peste două
săptămâni, când a început să ful-
guiască.

În biurou era vecinică primăvară.
Cecilia, dactilografista, înșenina cu ne-
vinovăția ei întreg biuroul. Cu toți
era intimă, dragută și toți o res-
pectau. Când ea era de față, func-
tionarii discutau mai liniștiți afacerile
de negoț, conversația era mai fină,
meseria lor prozică lua nuanțe par-
ticulare de poezie.

— Ce frumusețe sunt rozele bol-
nave, — înfăzile, își spunea Emil,
când vedea zilnic la pieptul Ceciliei
câte-o roză aproape degerată.

— Aici toate îți dau prilej să
meditezi, toate îți trezesc un simț
mănt fin, pe care uitase-și că îl ai.
Iată de pildă rozele aceste mărunte
pipernicite, la pieptul Ceciliei. În Ale-
xandria o roză e roză, nimic altceva.
E mare, frumoasă, sănătoasă, — o
poartă toți și o calcă în picioare. Dar
rozele întărziate de pe aici, palide,
plângând, îți par flințe vii, cari
îți deșteaptă mila. Parcă vezi o co-
plă îngerească, de 14 ani, palidă,
oficioasă, luptând cu veacul rău ca să o
mai scoată până la primăvară. A-
tunci... se va odii, fără să fi trăit.
— Și privea cu milă floarea ofilită la
pieptul dactilografistei.

Cecilia era o norvegiană întru
toate. Sănătoasă, serioasă, bine creș-

Strută-mi mamă fruntea albă...

Strută-mi mamă fruntea albă
și pletele — cât mai e vreme —
înșurătă-l lumea iară
plăealul de durere geme...

Și cine-mi poate spune mie
De nu vom auzi ca mâne,
Ca negre povestiri de vifor
Zvonul goarnelor păgâne?

Veți plânge-atunci — când zarea n'treagă
Va herbe n strigăte ș-alarme
Și-ți vei vedea, cu ochii n scapăr
Fedorii toți plecând sub arme?

O nu... E clipă sfântă aceea!
Și ochii lacrimați vei șterge.
Datori sunt cei de un stat cu tine
La glasul goarnelor s'alarge...

Și lupte pentru neam și lege.
Și dacă vor peri cu toții —
În cărți cu copcii aurite
De pilde-i vor cesti nepoții!

Și în urma pildelor mărețe
Broii n'șiruri ș-or alege,
Căci ce-i mai scump pe lume, mamă,
Ca dragostea de neam și lege!

Hyperion.

Din lume.

I.

„Flora Nordului.”

De V. Pribeagu.

Era zădărnica orice stăruință.
Emil Pollini și-a dat dimisia și nu era
chip să-l oprești. Și-a pus de gând să
plece la Stockholm, unde i-se oferise
un post de secretar în biuroul de ex-
pediții Van Murer & Co. și cu toate
că șeful îi urcase leafă și îi ruga să
rămână în serviciu, ademenindu-l cu
frumoase promisiuni, — a rămas nelu-
duplecet. Camerazii îl ispăteau asupra
motivelor, cari îl îndemneau să plece,
dar nu puteau să afle nimic hotărât.
Însuși Pollini simțea că n'are vr'un
motiv de nemulțumire sau vre-o nă-
dejde de viitor mai frumos. Luase ho-
tărârea, așa momentan, instinctiv, din-
tr'un capriciu și ideea odată înrădăci-
nată nu-l mai lăsa din cap. Se plicti-
sise în Alexandria, contemplând zilnic
aceleași privilegii, aceleași colori, întu-
necatele forme ale belșugului din
meazăzi, cu oameni nervoși și leneși,
femei cu priviri sălbatece, întunecate,
măldioase și elastice ca pantera. Il pic-
tisea vâpaia meridională și temperatura
moleșitoare a mării, cu apa groasă și
leneșă, ca untdelemnul.

Îi era dor de zăpadă, de gheață
strălucitoare, de frigul înviorător, de
priviri senine, albastre.

Dorea să se bucure și el de ve-
nirea unei primăveri, după o vară lungă,
vara eternă și darnică a Egiptului. Îi
era dor de un sloi de gheață.

Și când tovarășii îi povesteau
zămbind șefului despre gândurile cari
îl bat pe secretarul demisionat, acesta
clătina din cap nedumirind, părând că se
înșelase în părerea lui despre serioși-
tatea unui funcționar comercial, băiat
de 28 de ani, ca Pollini.

Spera însă că lucrul va lua o în-
torsătură neașteptată, care să-i readucă
pe omul de încredere și speranța lui n'a
încetat să-l alinte, până când vaporul
„Steaua Polară”, mergând spre Nord-
Vestul depărtat nu a părăsit rada por-
tului din Alexandria.

Atunci, deodată, parcă l-a cuprins
o părere de rău că nu stăruise destul
de mult pe lângă omul atras de vraja
„Floriei Nordului”, cu care se obișnuise
atât de mult în vremea de opt ani de-
când îl avea în slujbă.

Ajunzând la biurou, cel dintâi
lucru i-a fost să trimită o radio-tele-
gramă pe urma fostului secretar: „Am
uitat să-ți spun la plecare că locul
dintele rămâne rezervat pentru oricând
te ai întoarce la mine.”

Pollini a primit telegrama cu ne-
păsare. Nu credea să mai revadă în
viață aceste țări. Stetea pe punte, în
bătaia vântului ușor, care îi flutura
buculele de păr, negre, scilpitoare și
gândul lui cutreera de pe acum lumea

nouă în care va duce o viață mai
variată, mai plină cu senzații.

Vaporul s'a oprit și în Italia,
patria lui, dar nici o adiere a nostal-
giei nu l'a îndemnat să și întrerupă
calea.

S'au oprit pentru o zi la Marai-
lia, o zi la Anvers, o zi la Hamburg,
de unde au plecat apoi direct și a de-
barcat la Stockholm.

În zori de ziulă și-a făcut toa-
leta, s'a informat de situația portului,
pe urmă, la ceasurile nouă s'a pre-
zentat la biurou. N'a aflat acolo decât
un comptabil și pe dactilografista, o
blondină svetă, cu ochi ca albastrul
cerului, blânzi, înghețați și transpa-
renți, ca două vioarele cristalizate în-
tr'un sloi.

În curând a venit și șeful. A
fost prezentat tuturor funcționarilor,
apoi și-a primit masa de scris și
actele.

Mâna lui dresată lunea pe hârtie.
Rezolva acte după acte și manuscri-
sele treceau la dactilografistă, care le
scria la mașină, spre a le da apoi șe-
fului pentru iscălitură.

Emil era vioi și mulțumit. Aerul
răcoros de toamnă, o roză palidă,
anemică la pieptul dactilografistei,
privirile limpezi, pline de bunăvoință ale
celor din prejur, colorile vii ale apelor
recoaroase, frunzele palide, — toate
aceste contrastau atât de mult cu
cele văzute în Alexandria, încât se

„Puteți spune, că nu există pildă în istoria militară, chiar sub Napoleon I, de un pod așa de lung construit în așa de puțin timp. La orele 4 dimineața genii și-a început lucrările, la 11 și jumătate, cei dinaintea infanteriști treceau pe celalt țarm“.

Pactul cu Românii. »Pesti Hirl.« care vecinic falsifică și exagerează chestiile românești, — aduce acum știrea, că Tisza a început iară pactul cu Românii, adică cu prelații bisericii române ortodoxe. Ci-că Tisza face concesii.

Vom reveni.

Congresul Germanilor naționali din Bănat. Pe 8 Sept. este convocat la Vârșet congresul partidului poporal german ungar din Bănat în sala restaurantului »La vița devile«. Congresul va dezbate situația politică a Germanilor din Ungaria.

E de dorit ca și fruntașii noștri din partea locului să asiste la acest congres ca oaspeți, spre a manifesta astfel simpatia noastră pentru mișcarea de trezire politică a concetățenilor noștri șvabi.

Biserica gr. or. maghiară.

— Ungurii au fost gr. or. de la început. — Căpimăghia gr. or. sunt? — Trei episcopii maghiare. — Ticaloșii.

Chestiunea bisericii gr. or. maghiare își face turneul prin zările maghiare. Acum se ocupă cu ea ziarul »Pesti Hirl.« în numărul dela 29 Aug. și ne spune mari minunății.

Mai înainte de toate »P. Hirl.« constată, că *confesiunea gr. or. este legea veche creștină a Ungurilor*. Prințul Geza, care a domnit între anii 972—997 a trecut la creștinism, la confesiunea gr. or. Pe acest timp un călugăr grec, Hieroteus a botezat în credința gr. or. vreo 5000 de Unguri. Astfel în Ungaria prima religie a fost cea gr. or. și numai sub Stefan cel Sfânt s'a introdus confesia rom. catolică. Urmașii Ungurilor gr. or. botezați de cătră Hieroteus, s'au împuținat, dar au existat și există și azi. Pentru aceștia trebuie făcută episcopia gr. or. ungurească.

»Astfel noi — zice ziarul — vom relinva din mormânt un mort de-o mie de ani, prin înființarea noii episcopii«.

Nimic mai fals decât prezentarea în felul acesta a trecutului. Aberațiile sunt atât de absurde și mincinoase, încât nu merită o combatere mai serioasă. Doar toată lumea știe, că *nu există nici un ungar curial gr. or. scu gr. cat.*

Toți aceia, cari se țin de una din aceste confesii și vorbesc numai ungurește, *sunt maghiarizați fără voia lor și fără conștiință, din popoarele: Români, Ruteni, Sârbi și Greci*. Mai mulți din Ruteni și Greci și mai puțini din Români și Sârbi.

Lăsam deci pe șovinisti în aiurările lor răcite și trecem la părțile actuale ale articolului.

»P. Hirl.« ține să dea numărul ungurilor gr. or. din țară. Numărul este (după recensământul de la 1900) de 31.833. Ziarul află *pretutindeni prin Ungaria Unguri gr. or.* Cei mai mulți se află în Ardeal, în Săcuime 9962. Aceștia sunt bieții noștri *români maghiarizați din Săcuime*. Să înșirăm apoi cu numărul și din alte părți ale țării, de prin ținuturile de pe la Tisza, Dunăre etc unde sunt *Români, Sârbi, dar mai cu seamă Greci maghiarizați*. Ziarul combină că azi vor fi în total vreo 40 mii de Unguri gr. or. dar — zice el — mai sunt vreo 200 mii de Unguri gr. or., cari stau sub jurisdicțiunea românească și sârbă, *dar știu vorbi ungurește*.

Din aceasta reiese, că șovinistii contează și la trecerea credincioșilor, din diecesele actuale române și sârbe. *la episcopia ungurească*. Se vor teroriza și se vor ademini credincioșii bisericilor noastre, *ca să-și lase — nu biserica, dar neamul, să-și părsească limba română și să intre în vârtejul maghiarizării*.

Iată ce vreau să facă șovinistii, ca să sporească aderenții bisericii gr. or. maghiare și astfel să propage maghiarizarea.

Ziarul caută și află Unguri gr. or. în cele mai multe părți ale țării, chiar și în Slovacime (150), în Fiume (23), în Budapesta (1341) etc. ca să își poată sprijini cererea, de a înființa, nu o episcopie, dar o metropolie gr. or. maghiară cu două episcopii sufragane. Metropolia să-și aibă rezidența în Budapesta, cele două episcopii în Seghedin și Cluj. În Cluj va fi pentru Ardeal, deoarece — zice ziarul — acolo sunt cei mai mulți Unguri gr. or. »străvechi«.

Să vedem, de la cine sperează șovinistii mână de ajutor pentru înjghebarea și organizarea noii episcopii? Să vedem, cari sunt ticaloșii? Ni-i spune »P. Hirl.«:

Un călugăr sârb uitat de sine, *Stefan Ilkici* din Chichinda a scris în ziarul *Slaga* din Zombor, că sunt 61 de parohii gr. or. ai căror credincioși au fost greci, dar azi sunt Maghiari curaji. Aceste parohii sunt aplicate a intra în noua episcopie; *sinodul sârbesc își dă învoirea*.

Mai departe noul episcop sârb din Budapesta, *George Zubkovic* e aplicat a se face *prelat ungar gr. or.* Asemenea sprijinește puternic mișcarea pentru biserica ungurească gr. or. *Leici*, episcopul sârb din Timișoara și ziarul aduce elogi și patriarhului *Bogdanovic*, pentru sentimentele lui călduroase în favoarea maghiarilor.

Iată renegații Sârbilor! De unde să se ia însă preoții? — se întreabă »P. H.«

La aceasta răspunde, că după informațiile, ce le are, *la glasul chemător se vor înștiința destui din preoții, cari sunt parohi la țară, gata de a face serviciul în limba maghiară*.

Să poate... căci sunt destui prăpădiți, cari pentru bani vând biserica și vând și pe D-zeu.

Aceste sunt planurile șoviniste, cari în forma și extenziunea aceasta se vor realiza cu greu. Dar e bine să le urmărim cu atențiune, ca să fim precauți în noua pornire dușmănească contra bisericii noastre naționale.

Situația balcanică.

Tratatul turco-bulgar.

Cercurile diplomatice sunt în plină acțiune pentru realizarea cât mai grabnică a unei înțelegeri turco-bulgare. A altăieri a avut loc la Sofia un important consiliu de miniștri prezidat de regele Ferdinand, în care s-a discutat o notă a Puterilor mari prin care Bulgaria a fost invitată să tranșeze direct cu Turcia chestiunile de litigiu.

Se crede, că zilele aceste tratative inițiate de reprezentantul Bulgariei la Constantinopol, Nacevici, cari au contribuit și până acum la clarificarea situației, vor primi caracter oficial. Paralel cu intervenția Puterilor mari la Sofia, s-au făcut demersuri și la Poartă în sensul ca Turcia să observe o atitudine cât se poate de moderată.

»Neue Freie Presse« află dinsursă diplomatică că după lungi tratative, în principiu puterile au căzut de acord asupra propunerii Rusiei în chestia boicotului financiar contra Turciei. În special Franța s-a opus propunerii rusești, deoarece nu credea în eficacitatea ei. Boicotul hotărât acum se va mărgini numai la obșnuitele operațiuni de bursă și la imprumuturile ce se vor cota.

Hotărârile puterilor vor fi comunicate Porții printr-un demers colectiv al cărui termen n-a fost stabilit până acum. Se crede totuși, că acest demers va fi precedat de tratative directe între Turcia și Bulgaria, căci ambele state sunt în criză de bani și au ajuns pe punctul când trebuie să puie capăt acestei situații precare. Având în vedere că Bulgaria are nevoie de un împrumut de 500 milioane franci, se speră că ea va abandona cu siguranță atitudinea ei de până aci și va începe cât mai curând tratativele directe.

Un alt ziar vienez »*Millagesztung*« află din Constantinopol, că delegatul bulgar Nacevici speră că aprobarea guvernului său la propunerile turcești, va sosi peste câteva zile. În consecință ne putem aștepta ca mâine sau poimâine să înceapă tratativele directe între guvernul bulgar și Turcia. Iată ce va sosi aprobarea tratativei oficiale vor fi încheiate cu multă grabă, de oarece prin tratativele oficiale de până aci turcii și bulgarii au căzut de acord în multe puncte de vedere.

În orice caz însă chiar înainte de începerea tratativelor, Bulgaria trebuie să-și elaboreze un program în care să fie formulate toate pretențiile și concesiunile ce va face. În consecință până la încheierea definitivă a dezbaterilor vor trece mai multe zile.

Învinuirile aduse serviciului sanitar al României.

Dintr-o convorbire, pe care a avut-o un redactor al ziarului »*Inainte*« în chestia învinuirilor aduse serviciului sanitar român cu comandantul unui regiment românesc, care înaintase cu trupa sa până la cele mai îndepărtate puncte ale zonei de operațiuni, reținem următoarele:

privirea. Așezându-se la biroul lui, privea pe furis cum copiază Cecilia și pândea momentul când va ceta șirul menit ei, la colțul scrisorii.

Ea, terminând scrisoarea și dând de cuvintele scrise mărunț a rămas nedumerită.

Nu pricepea, la ce se referă și că oare trebuie să le scrie pe act și unde și de ce? Deodată se ridică și venind la masa lui, îl întrebă cu glasul tare, dar natural: *die Pollini*, să scriu la colțul actului și aceste că: *imi pare foarte rău?*

Emil s-a roșit, încercându-se. Dar ceilalți din birou nu se interesau de afacere.

— Ah! nu, — zise el încet, — am scris din greșală, așa la întâmplare. Trage o dungă te rog cu creionul albastru.

Și Cecilia a tras peste acel șir mărunț, fără să priceapă că li era adreșat ei.

Iar Emil a stat o clipă buimăcit, dar ușurat. Nu știa ce să creadă. N'a priceput Cecilia? E atât de naivă? Sau vrea să-l tradaze? Ori își bătea joc de el? Ori, era un nou semn că să nu continue...

Dar în sfârșit caracterul său italian s'a pronunțat pentru o nouă încercare. Să peară lumea, dar el vrea să știe ce să creadă.

»Dacă nu vi se pare anormal ca un doctor să se îmbolnăvească de holeră, în plină Capitală, unde oricine se poate păzi în liniște și cu chibzuală, unde autoritatea a luat cele mai întinse măsuri, dacă nu vi se pare extraordinar ca în cutare mahala, pe care doctorii o vizitează în fiecare zi, să isbucnească molima, dacă fiecare dintre noi ne simțim aici acasă la noi așa de amenințați de flagel, — cum găsiți că o armată de 500.000 de soldați, în stare de războiu, mergând în locuri contaminate, întovărășiți de greutățile campaniei într-o țară sărăcită de 10 luni de războiu, cum gândiți că în asemenea împrejurări e un lucru așa de extraordinar ca să se contamineze câteva sute de oameni?

»Se învinuiește serviciul sanitar că n'a luat măsuri din vreme! Adică, ce trebuia să facă? Să inoculeze pe cei 500.000 de oameni înainte de a pleca în războiu? Vasăzică, ar fi trebuit să întârziem concentrarea trupelor cu cel puțin o lună, ca să luăm o măsură de precauțiune, asupra eficacității căreia nu toți doctorii au același părere.

»Detractorii armatei nu știu însă, că am fi trecut cu același hotărâre nu numai prin locuri contaminate de holeră, dar și de ciumă și de orice altă epidemie înmuit mai grozavă, pentru a executa ordinele noastre tactice, cari impuneau un marș vertiginos și ocuparea grabnică a punctelor strategice stabilite în planurile noastre militare.

»Două zile de întârziere ar fi schimbat cu desăvârșire desfășurarea lucrurilor, — asta n'o știu ponegriții armatei.

Mai nou.

Convenția sârbo-muntenegreană.

O telegramă din Belgrad anunță, că eri a fost semnată la Belgrad convenția sârbo-muntenegreană referitoare la noua graniță dintre cele două țări. Montenegrul obține Plevlje, Ipec și Djakovița.

Pacea dela Filipopol.

Ziarul »*Kölnische Zeitung*« află din Constantinopol, că *Talaat bey are misiunea de-a pretinde la tratativele dintre Turcia și Bulgaria ca noua frontieră să se întindă dela Enos la Mustafa-paşa. Turcia va dicta pacea la Filipopol.*

Tratatul greco-turc.

Din Atena se anunță, că convorbirile dintre Grecia și Turcia în vederea unui tratat definitiv vor duce la o înțelegere sigură. Se crede că acest tratat va fi încheiat în câteva zile.

Tot din Atena se anunță, că flota comercială grecească va fi sporită în curând cu 10 mari vapoare, cari au fost comandate la șantierele engleze.

Raporturi franco-italiane.

Ministrul președinte Barthou, care se găsește acum la Bellagio în Italia, a primit pe un ziarist italian, căruia i-a făcut declarațiuni înșistitoare referitor la atitudinea Franței față de Italia.

În chestia insulelor din Marea Egee, Franța se orientează, în baza stipulațiunilor tratatului din Lausanne. Europa va tranșa aceasta chestiune conform interesului general și al drepturilor speciale.

Barthou a încheiat spunând: »Franța și Italia fac parte din diferite grupări, dar faptul că fiecare din noi suntem legați prin alianță de națiuni diferite nu exclude posibilitatea unei prietăni durabile și sincere.

Împărat și negustor.

În vechiul oraș hansist *Lübeck* ținut mai zilele trecute împăratul *Wilhelm* o vorbire comentată cu aprobare unanimă de cercurile industriale și comerciale din lumea întreagă. Împăratul domnitor, căruia i-se impută nu o dată sentimente prea rășboinice, fiind poreclit »*Soldatenkaiser*«, de astădată a luat-o neted pe »civilie« aducând logii nefărate comerciantului și îndemnațiului german și exprimând multe vorbe de recunoștință și mulțumire pentru partea importantă, ce aceștia, au adus în opera de înălțare a imperiului german. Anumite cercuri, cari se mai lasă conduse de false prejudecăți de casti și din înălțimea închipuirii lor priveau cu dispreț la cercurile muncitoare ale industriei și negoțului, capătă o lecție strașnică din vorbirea împăratului, la care se cuprinde o nimerită apreciere a industriei și comerțului. Împăratul *Wilhelm* a accentuat marele adevăr, că nobletă adevărată nu oferă decât *muncă creatoare, lucrul producător* și că în situația de azi vază și avuția unei națiuni atarnă din capul locului de înțelegerea producătoare și negustorească a filor săi. Politica de azi, în mare parte nu este decât nuziunța de a deschide drum liber forțelor economice ale popoarelor. O politică tare nu se poate închipui fără o stare economică înfloritoare. Anglia și Germania sunt exemple clasice. Interesele industriei și comerțului sunt cele mai vitale interese ale statului. Dușmanii industriei și negoțului englez ori german sunt dușmanii Angliei și Germaniei.

Din vorbirea împăratului se desprinde bună învățătură și pentru stăruințele noastre cis- și trans-carpatine. Meseria și negoțul nu sunt respectate, sunt slăbi reprezentate. Un avocat ca oricare altul, un funcționar amărit, unul mai consumător decât celălalt, totdeauna sunt mai respectați în societatea noastră decât meseriașul cel mai priceput și negustorul cel mai harnic. În realitate, cei dintâi abia contribuiesc cu ceva la propășirea neamului, cei din urmă cu toată munca lor.

În circulația negustorească angrosistă suntem rămași atât de îndărjici, încât bunăoră și în România întregă portul de cereale se află în mână străinilor. Mărturisim, că ne doare înima când la congresul cerealiștilor, ținut la zilele de 18 și 19 Iunie 1913 la Berlin au participat din partea României, un delegat al Minist. de industrie, și com. d-l Constantin Wachmann atașatul comercial pentru Germania și director al Agenției Române comerciale din Hamburg. Acesta mai treacă. Dar, auziți rog, acum

Comitetul Bursei dela Brăila a delegat pe domnii *M. Werthasser*, *Sam. Eilmann* și *Iosef Loebel*.

Bursa dela Iași a delegat pe *Hermann Nelken*.

»Tot Români neași. Parcă de tre conducătorii băncilor sătești, ai operativelor, ai băncilor agricole etc. n'aș fi aflat 4 Români, cari să știe neapăste și să se priceapă la afacerile de cereale.

Prin nefericitul politicianism nu se poate ajunge asigurarea rosturilor economice naționale. Cu de-a sila se înfundă banul în punga străinului. Adevărații fi ai națiunii se milogesc după toate funcțiile Statului, plătite ca val de lume și nestatornice, ca ministerele.

Schimbare radicală se va putea face numai prin schimbarea creșterii din școală. Absolvenții școalelor de comerț, ai școalelor de agricultură să se îndreame spre cariere productive, nu tot spre birocrațism.

Gavr. Iodica.

cută și cu foarte mult bun simț. Și era frumoasă. Când Emil îi ducea un act rezolvat, ea își ridica ochii, îl privea îndelung, cu atâta bunățate și nevinovăție, încât înălțura orice presupunerii. O privire ca asta, s'ar părea provocatoare la meridonali, cari nu înțeleg sinceritatea nevinovată. Totuși, Emil era cam stingherit. Să fie o cochetărie în aceste priviri sau o nevinovăție ingerească? Și de câteori îl înălțarea privirea, se cufunda în adâncul acelor străluciri albastre, parcă ar fi străbătut cu privirea adâncul unor ape. Iar Cecilia nu-și ferea privirea. Nu avea de ce. Ea își avea privirile ei, pe-o formă pentru toți.

În restimp Emil își uita din ce în ce mai îndelung privirile în ochii ei și se forța cu păreri de rău să-și mute ochii în altă parte, ca să nu-l vadă cel din birou. Și luase seama că simțea un neastâmpăr, o nerăbdare, așteptând să înceapă oarele de muncă. Dela o vreme sosea cel dintâi, căutând prile să fie singur cu Cecilia. Avea să-i vorbească, dar ca prin minune, nu îndrăzneau să-i spună o vorbă, afară de salutul obșnuit.

Într-o zi i-a oferit o floare, dar n'a îndrăznit să-i spună o vorbă măcar, din complimentele pe cari le ticluise. Ea a primit floarea, a mulțumit și atât.

Adecă nu, de oarece din ziua următoare ea avea o verigă la deget, dând a se înțelege că a primit floarea, dar să nu i-se mai ofere altă, fiind logodită.

Emil a rămas înmărmurit. Acest răspuns fin dar hotărât, apoi surprinderea avută îl buimăciseră. Voia să-i spună ceva, să o întrebe, să ceară scuze, dar nu îndrăzneau. A sosit seful și el trebuia să se arate calm, indiferent.

Scris o scrisoare, care urma să ajungă în mâna Ceciliei, la mașina de scris:

»Conosământul nr. 11.893 d-te 15 Iulie a. c. Într-adevăr e în ordine și lipsurile mărfii reclamate nu trebuie căutate aici, nici în manifestul de încărcare. Mențiunea primită în raportul sefului de imbarcare ne dă temeiul pe care, în sensul art. XXIII 1888 al legii comerciale vom putea obține o despăgubire dela pretător, conform regulamentului intern al navigației etc.

Când a terminat scrisoarea, s'a oprit pe o clipă. Scriind la un colț ceea ce nu îndrăzneau să spună, n'ar fi nici un lucru mare, deoarece manuscrisul îl păstrează Cecilia. Pe calea asta ar putea comunica și altă dată. Atunci, fără multă gândire, scris cu litere mărunte la un colț al corespondenței: *Imi pare foarte rău!*

A dat scrisoarea Ceciliei, dar de astă dată n'a îndrăznit să-i întâmpine

STIRI.

— 19 August 1913.

Lupta dela Lozane. Ziarele bucurestene publică unele părți din ordinul de zi al generalului de brigadă Seulescu, cetit soldaților din regimentele 1 și 13 la întoarcerea lor din Bulgaria, în care se dau unele amănunte despre doborârea armatei române cu cea bulgară. Reținem din acest ordin de zi următoarele:

»Această brigadă a avut cinstea în prima zi a trecerii Dunării la Corabia să i se dea misiunea de a încerca pentru acoperirea diviziei, fiecare regiment dând câte un escadron în acest scop, misiune, de care s'a achitat în mod inteligent.

Pionierii ambelor regimente au distrus podurile și calea ferată pe linia Plevna-Târnova și Plevna-Sofia fațte car au oprit cu desăvârșire concentrarea inamicului către Sofia.

A treia zi de marș aceste escadroane de descoperire au avut cinstea să primească dintr-o bătălie de foc la Plevna defileului Balcanilor. Tot în această zi, brigada întreaga a avut cinstea de a fi desfășurată în linie de luptă la Lozane lângă Orhanlia. Am văzut în această luptă cum toți ofițerii superiori și inferiori precum și gradații, se găseau pe linia de foc, îndemnând soldații a lua linia de ochire, iar toți soldații mergeau pe linie întocmai cum ar fi mers pe câmpul de manevră.

Ați dat oavadă cu aceasta ocazie, că nu m'am îngelat la luarea comăndei brigadei la Siliștioara, când am spus că sunt convins că fiecare își va face datoria către țară și va fi gata a jertfi viața pentru bunul renume al armatei române.

Gloanțele inamicului nu v'au impresionat și ați stat fiecare la locul vostru, până v'am ordonat încetarea focului și urmărirea.

Vă puteți mandri că primul mort care și-a făcut datoria către țară și primul rănit în această campanie, au fost din această brigadă.

Mersul holerii în România. Din comunicatul oficial publicat de direcțiunea serviciului sanitar român pe ziua de 16 Aug. st. v. rezultă că numărul bolnavilor vechi în toată țara e de 344, iar cazuri de confirmări noi sunt 110. Numărul celor morți e 40; celor însănătoșiți 7 și al celor rămași 407.

Cu prilejul inaugurării palatului păcii din Haga, țarul Rusiei a adresat reginei Țărilor de Jos următoarea telegramă:

Rog pe M. V. să agreeze cele mai cordiale felicitări ale mele cu ocazia inaugurării solemne a palatului păcii. Fac urările cele mai sincere pentru ca acest edificiu, destinat a simboliza ideea arbitrajului internațional, să poată contribui la opera păcii, care a fost în todeauna scumpă inimii mele și să devie o legătură nouă între națiuni, servindu-le de centru, unde vor veni să se impace diferendele care le despărțesc. — Nicolae.

Curtea regală spaniolă — după o informație a zărilor »Seara« — va face în scurt timp o vizită familiei regale române. Data vizitei n a fost încă hotărâtă.

Sărbătorirea păcii în Bulgaria. În ziua de 4 August s-a oficiat la Orhanlia un te-deum pentru încheierea păcii. Orașul era ocupat pe vremea aceea, de armata românească, așa că la te-deum a asistat și d-l general Cotescu, comandantul l-lui corp de armată românească. Primarul orașului a rostit, cu mult prilej o cuvântare, ce poate sluji a o frumoasă lecțiune pentru politica din Sofia, cari vor cu ori ce preț să îmbure încăodată situația regatului bulgar. Iată ce a spus primarul:

»Întâiul războiul s'a statornicit atunci când bravul popor rus, în unire cu viteaza armată română, ne-au răscumpărat cu sângele lor libertatea și ne-au dat viața de stat

»Al doilea s'a ivit — după o scurtă de 36 ani — când țara noastră s'afundă se într'un moment de grea încercare, același armată română veni să aducă pacea de toți dorită, să curme rîul de sânge ce se vărsa, și să steargă lacrimile de pe fețele istovite de plâns. Data de 28 Iulie, când s'a încheiat pacea la București, va fi pentru mulțimi, însemnată.

Almanah pe anul școlar 1913/14 compus pentru trebuințele preoților și învățătorilor români, prin Iosif Moldovan director școlar în Arad, se poate comanda pe prețul de 1 cor., plus 10 fl. porto la librăria diecezană din Arad. Almanahul conține: Estras din Molitvnic, cele mai indispensabile rugăciuni și cântări de cari au lipsă preoții și învățătorii la funcțiunile ce săvârșesc în liber, clasificarea școlarilor, ord. de oare, ziar de cassă, noua lege de salarizare, taxele de timbru, poșta telegraf etc.

Canalul Panama. Conducătorul lucrărilor pentru construirea canalului Panama, colonelul-inginer Goethals a făcut un raport despre mersul lucrărilor, în care și exprimă totodată speranța, că spre sfârșitul lunii Octomvrie canalul va putea fi predat în mod provizoriu și de probă în circulație. Cele 14 stăvile sunt terminate așa că pot funcționa ori și când, iar pe la mijlocul lunii Ianie a anului viitor se va umplea cu apă și lacul artificial Gaitun, a cărui menire este regularea nivelului apei din canal. Inaugurarea canalului va avea însă loc numai în 1 Ianuar 1915, când vor fi terminate toate lucrările. Prima flotă care va străbate canalul va fi a Statelor-Unite, care va fi urmată de vasele trimise din partea diferitelor state.

Congresul științei criminaliste. Săptămâna trecută s-a deschis al doispzecelea congres al »Uniunii criminaliste«, în sala de ședințe a parlamentului din Copenhaga. Intre participanți e și docentul Cornățeanu din București, care a ținut o conferință asupra măsurilor preventive contra criminalilor recidiviști. El a propus ca în timpul celor trei luni de arest preventiv, paznicul să raporteze procurorului cât se poate de fidel felul purtării criminalului recidivist și să se ceară sfatul unui medic dacă e necesar să fie menținut în arest sau să fie lăsat liber.

15 copii în 16 ani. Fierarul A. Pannelo din Tracento (Italia) a avut în timpul unei vieți casnice de 16 ani, numai 15 copii, dintre cari li trăesc încă 12: 11 fete și un bățel. Toți sunt sănătoși și voinici, iar tatăl se simte foarte foarte în mijlocul celor 12 fi ai săi.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru masa studenților români. Din Brașov au contribuit d-na și d-l Vasile Micula, suma de 20 cor. întru amintirea neuitatei soacre resp. mame Iuliana Crașovianu

Primească marinimoșii donator sinceriile noastre mulțumite. — Direc. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Mulțumită publică. Domnul *Haralambie Ungur*, comerciant din Tohanul vechiu, a depus la casa bisericeii noastre suma de 500 cor. — cincisute — ca fondatie perpetuă cu numele: »Haralambie Ungur și soția Ana n. Nechifor«. Din interesele acestei fundații se vor da ajutoare tinerilor cari se aplică pe cariera de meseriași sau comercianți. Fapta aceasta servească de îndemn și altor oameni cu dare de mână ca să sprijinească cu obolul muncii lor cauza eminamente națională de întărire a clasei de mijloc: comercianții și meseriașii noștri, de cari avem tot mai arzătoare trebuință. — Primească sincera noastră mulțumită.

Tohanul vechiu 30 August 1913. — Moise Brumboiu paroh-protopop gr. cat. George Grozea primcurator bisericesc.

Sfințirea bisericii din Pucăreni.

O zi de bucurie a fost pentru locuitorii români ai comunei *Pucăreni* com. Brașov, ziua de sf. Marie a. c. când s'a sfințit noua biserică. Au fost momente de adevărată înălțare sufletească ceremonialul sfințirii acestei biserice. Sfințirea noului locaș dumnezeesc a fost așteptată cu sete din partea credincioșilor acestei comune, știut fiind că lucrările pentru edificarea bisericii au ținut mai bine de un an și jumătate, în care timp slujba dumnezească s'a oficiat într-o sală puțin încăpătoare a școalei. Esc. Sa mitropolitul Ioan Meșianu a trimis ca mandatar al Său pe P. O. Domn protopresbiter al Brașovului Dr. Vasile Saftu pentru a conduce actul sfințirii.

Încă din dimineața zilei să simția o mișcare vie între locuitorii comunei. Biserica a fost arhiplină de poporeni români din localitate și un număr însemnat din împrejurime.

Serviciul divin a fost celebrat de protopresbiterul Dr. Vasile Saftu, asistat de preoții: *Giurgiu, Dima, Manole, Banciu, Lutu, Bogdan și Curcubăta*, iar strana a fost condusă de cântărețul bisericeii sf. Nicolae din Brașov *Toma Brenciu*, ajutat de învățătorii: *Ianț, Pleșa, Micauda, Bogdan, Hamsea, Bucur, Grama*, și pedagogul curs III *Aldea*. S'a făcut mai întâi înalungurarea bisericeii și sfințirea apei înalntea bisericeii, unde învățătorul V. Micuă, ca să eternizeze momentul, a fotografiat pe slujitorii bisericeii. După acest moment am intrat în biserică, unde s'a început liturgia.

La priceasnă protopresbiterul Dr. V. Saftu urcă amvonul unde ține o frumoasă predică lăsând cea mai adâncă impresie în ascultători. La fine mulțumește parohul local — Toma

Giurgiu pentru străduințele depuse la ridicarea acestui templu. După acestea susnumitul paroh urcă amvonul ținând o cuvântare, prin care arată că nu numai sulța ne poate apăra de atacurile venite din partea dușmanilor neamului nostru, ci și *crucă*. A mulțumit apoi d-lui protopop pentru tactul înțelept cu care a condus această solemnitate, făcând în sfârșit pomelnecul binefăcătorilor și ajutătorilor acestei biserice.

Văzând frumsețea și arangeamentul bisericeii nu se putea ca atât P. O. Domn protopop Dr. V. Saftu, cât și parohul local T. Giurgiu să nu aducă mulțumită și să-și exprime recunoștința față de arhitectul I. *Dugiu* și antreprenorul *Voicu* din Brașov — Poporul român din localitate cu toată criza economică-financiară ce a bătuit mai bine de un an în întreaga țară, nu a întârziat de-a contribui cu obolul său pentru a-și vedea ridicat acest Sion, care va fi un isvor de îmbărbătare pentru generațiile viitoare.

Erau oarele 2 d. a. când s'a terminat ceremonia religioasă, care a fost o adevărată sărbătoare culturală pentru cei întruniți acolo. La oarele 3 s'a început banchetul festiv în sala hotelului Preiss la care nu am putut participa.

Ziua de 15 August v. 1913 va rămâne vie în sufletul credincioșilor din *Pucăreni* și interiorul celui templu măreț va șopti urmașilor în stăpânirea unor izbânzi fericitoare în viitorul necunoscut.

Ghimbașanul.

Ministrul instrucției publice a aprobat sub numărul următor cele mai noi ediții ale manualelor de Iuliu Vuia:

Abecdar Ilustrat ed. X Nr. 152, 751/1912, Abecdar Gabel ed. VII Nr. 89, 142/1913, Cetirea cl. II ed. VI Nr. 104,220/1912, Carte de cetire cl. 3 și 4 (îmbinată) Ed. VI sub Nr. 16343/1912, Cetirea cl. III ed. VII Nr. 131,332/1912, Cetirea cl. IV ed. VII Nr. 127,381/1912, Cetirea cl. V și VI ed. IV Nr. 100,967/1912, Limba română ed. IX Nr. 79,642/1913, Limba maghiară partea I, ed. X Nr. 127,380/1912, partea II ed. VIII Nr. 127,380/1912, Aritmetica partea I ed. VIII Nr. 4119/1912, Aritmetica și geometria ed. V Nr. 104,755/1913, Geografia și constituția ed. VIII Nr. 97, 819/1912, Istoria Ungariei ed. I Nr. 128,134/1913, Istoria naturală ed. II Nr. 104,754/1913, Fizica și Chimia ed. II Nr. 108,725/1913, Economia ed. II Nr. 16,593/1911.

A apărut: Maghiara partea III Prețul 60 fl. care cuprinde întreg materialul din aritmetică, geografie, istorie și constituție, conform planului de învățământ emis de Ministeru sub Nr. 80,000/1910. 1—3

Cercetări arheologice în Palestina.

Dr. Paul Lohmann publică o dare de seamă despre lucrările ce se urmează în trei locuri în Palestina, spre a lumina prin cercetări arheologice istoria politică și culturală a Palestinei.

Anume se fac săpături la Ierihon, la Samaria și la Beth-Semeș. Din descoperirile de până acum s'a dovedit că viața culturală a Palestinei a fost supt înrăurirea celor două mari centre ale civilizațiilor celor mai vechi: Babilonia și Egiptul, în mliea a treia înainte de Hristos. Într'a doua mlie o găsim supusă înrăuririi civilizației egeene (miceniene).

La Ierihon, în valea Iordanului lucrează Germanii; la Samaria, capitala părții de Miază-Noapte, Americanii; iar la Beth-Semeș la granița despre Filistin, pe limba de pământ dintre Ierusalim și Mare, Englezii.

La Ierihon s-au început săpăturile în 1907. Cea mai veche așezare omenască a fost pe o înălțime de zece metri de-asupra câmpiei, la isvorul zis al lui Eliseu; este din mliea a treia în. de Hr. S-a descoperit un zid gros de 5 m. 60 cm. durat din cărămizi neare (40×70×15 cm.). A doua așezare e canaaneană, din mliea a doua în. de Hr. Era înconjurată de două ziduri. Cel mai din lăuntru era gros de 3 m. 50 și se înălța până la 10 m.; pe o temelie de piatră. Era durat din cărămizi neare. Are turnuri în patru muchi și eșite-n afară de linia zidului. La 3 m. 50 dela acest zid, în afară, se afla altul gros de 1 m. 50 și tot de cărămidă nearsă, având o bancă de piatră pe lângă el. Aceasta slujea ca întâia apărare, nelungăduind impresurătorilor să se apropie de zidul de căpetenie. Aceasta e cetatea cucerită de Iisus Navi.

A treia cetate, cea mai frumoasă, are formă ovală: lungă de 306 m. și lată de 160. Avea numai o poartă, la isvorul lui Eliseu. Zidul începe jos cu bolovani de piatră, înalți de 4 m. jum. până la 5 m. jum., cari slujeau ca îmbrăcăminte unui zid gros de pământ. Peste această temelie de piatră se înălța un zid de cărămidă, gros de 2 m. Nu avea nici turnuri eșind în afară,

nici bastioane. E zidul lui Hiel, de care Biblia ne spune c'a îndrăznit a face aceea cetate nouă, măcar că era blăstăm grozav pe cei cari vor cuteza a mai ridica zidurile Ierihonului. Hiel trăea pe vremea regelui Ahab, în veacul al 9-lea în. de Hr. În cetate s'au aflat foarte multe case israelite. De pe olăria lor (oale sferice din Cipru) se vede c'a fost părăsită cu zor mare în veacul al 7-lea. Vor fi fost locuitorii duși în robie. Olăria arată cea mai strânsă legătura cu cea greco-feniciană din Cipru. La miazănoapte de această cetate s'a găsit un oraș înființat după întoarcerea din robia Babilonului, din veacul al V-lea până într'al II-lea în. de Hr. Aproape supt țărâna de azi se află ruinele unui oraș bizantin. S'au cercetat monede de bronz, cu ajutorul cărora se poate ști data capitulurilor, plăcilor de marmură, mozaicurilor, lingurilor de bronz și de os, etc. Satul Ierihon de azi este la vre-o jumătate de ceas de cetatea veche. Orașul roman, locuința de vară a lui Herod și a Cleopatrei, cu palate, hale curți, grădini, lacuri etc., se află mai la apus.

Descoperirile făcute în cetățile din jurul Ierihonului sunt însemnate, dar ciudat este, că nu s'au aflat nici inscripții și nici monumente religioase.

Dela Măgurele la Plevna.

Note și impresii.

Continuare.

Văzusem satele bulgărești cu viața lor dezolantă: Ajungând la Plevna, cel de-al patrulea oraș al bulgarilor, am putut vedea la ce se reduce civilizația în Bulgaria, — acea Japonie a Europei, statul modern dat ca pildă europenilor.

Cu două zile mai înainte de ocuparea Plevnei, o bună parte a trupelor noastre se revărsase pe la Corabia, așa că în curând, vestea invaziei se lăfise cu iuțea fulgerului. Ca să liniștească spiritele, prefectul orașului Plevna, se văzuse silit să anunțe și să asigure populația că armata română nu va intra în Plevna. Dar exact în momentul când proclamația prefecturii se anunța în oraș prin bătăi de tobă, pe strada principală a Plevnei, apare un călăreț român. Locuitorii se fac roată în jurul cavalereului.

Un ceasornicar evreu, dezertor de vre-o 10 ani din armata noastră, se apropie de soldat și îl întreabă:

— Ce cauți d-ta pe aici?

— Am pierdut drumul, am rătăcit... Unde mă găsec eu aici? Întrebă prefăcut, soldatul.

— La Plevna îi răspund bulgarii batjocuritor și făcând haz de pățania soldatului.

La un interval numai de câteva minute, apare un alt călăreț, pe altă stradă a orașului, rătăcit și el. Altul nou, în sfârșit vre-o șapte călăreți, rătăciți în Plevna, cari se strâng pe strada principală.

Toată Plevna face haz și vorbește numai de cazul celor șapte călăreți români cari s'au rătăcit. Curioșii se fac roată în jurul soldaților și-i privesc batjocuritor, când din spre partea opusă apare de după culmea dealurilor, ca un stol negru, un pâlce de cavalerie, ce înaintează marș-marș spre Plevna.

A fost un moment de zăpăceală pentru tot orașul. Femele și fetele fug și se închid în casă. Bărbații în cap cu autoritățile locale, se strâng în piața orașului, încercând o protestare și amenințând. Comandantul regimentului se vede atunci silit să comande descălecarea, soldații încarcă armele și cât ai clipi, piața este goală, orașul pustiu.

Câteva ore de-arândul, până la sosirea brigăzei noastre de infanterie, orașul este patratul. Se iau măsuri energice pentru evitarea vre-unei ciocniri cu populația și, numai la sosirea infanteriei, locuitorii încep să se desmeteească: — cei șapte călăreți rătăciți, erau cercetașii unei avangărzi de cavalerie.

Pe la 10 de dimineată, avangarda infanteriei noastre intrase în oraș. De pe dealurile Griviței scobora grosul coloanelor brigăzei întregi. A fost pentru populația orașului o adevărată teroare. Toți au început să strângă și să ascundă în pivniță ce aveau mai de preț prin case. Prăvăliile toate erau închise, străzile toate erau pustii, numai prin mahalale, populația săracă eșise pe la ferestrele caselor privind cu ochii mari defilarea trupelor noastre. A trebuit vre-o patru zile, ca locuitorii să-și poată reveni din frica ce-i coprinsese în primul moment al ocupării orașului. După o săptămână de trecere, orașul își reluase viața lui obișnuită.

Temp de două zile locuitorii sânt agresivi. La comandă sosesc știri că în apropiere de Lovcea, se urzește un complot împotriva noastră. Peste noapte ocupăm satul, areștăm pe complotiști — printre ei se găseau foarte mulți prizonieri de la Ferdinandovo — și ridicăm un număr însemnat de arme și munițiuni. Dar populația nu se dă

învinșă și ne dăm seama că la Plevna stăm pe vârful unui vulcan. Se dă ordin ca nici un soldat să nu se mai culce dezbrăcat, fiecare trebuie să fie în cins cu cartușierile pe centuron și arma încărcată. A doua zi se dă o publicație prin care populația este invitată ca în termen de 24 de ore să depună armele la comandamentul pieței orașului. S'au strâns vre-o zece mii de arme din oraș.

Nu trece mult și aflăm că la gara Plevna s'au ascuns un mare număr de arme.

Se face o percheziție și se ridică două căruțe de arme. Câteva zile mai târziu, comandantul nostru este înștiințat că un depozit de munițiuni ar fi în una din giumile orașului, pe care bulgarii o utilizau ca magazie pentru trebuințele armatei. Se face o percheziție și se constată că giumia era plină cu muniții de război.

Temp de o săptămână nu ne-am ocupat decât de dezarmarea orașului. Târziu numai, după ce populația s'a văzut în neputință de a pregăti un atac, a început să fie mai omenoasă cu soldații noștri.

De voie de nevoie, românii erau acum »bratușca« (frați) pentru bulgari, și »bine au făcut că au intrat în Bulgaria, fiindcă altfel nu se mai sfârșea războiul din Balcani«.

Toate acestea se petreceau în vremea când, o parte din cavaleria noastră era la Filipopoli și bicicliștii coloanelor noastre mai avansate, se duceau la Sofia să cumpere tutun pentru trupă. O altă parte a cavaleriei era la 16 kilometri de Sofia, când toată armata de operații primise ordin să stea în pozițiile ocupate.

N. P. Dușu.

Cărți și reviste.

Au apărut.

— *Consinzeana*, revistă ilustrată săptămânală. Anul III. No. 34.

— *Luceafărul*, revistă pentru literatură, artă și știință No. 15 — 16, 1913.

— *Flacăra*, (literatură, artistică, socială) Anul II. No. 44.

POȘTA ADMINISTRAȚIUNEI.

Domnului Rudolf Orghidan Gara Sibla Romanla. Am primit suma de 40 cor cu care am achitat abonamentul Dvoastră până la 1 Ianuarie 1914.

ULTIME ȘTIRI.

Constantinopol, 1 Sept. Armata turcească dela Adrianopol a fost întărită cu un regiment de cavalerie. Ciocnirile între voluntari tureci și comitagii bulgari continuă. În ciocnirea de alaltăieri au căzut 160 Bulgari.

București, 1 Sept. Eri a avut loc la Sinaia schimbarea tratatului ratificat între România și Muntenegru.

Belgrad, 1 Sept. Știrile despre o criză ministerială se desmint. Pasici, obținând un concediu a plecat peste Viena la Marienbad.

Roma 1 Sept. Reprezentantul Bulgariei de-aici Rizow a declarat reprezentantului ziarului »Tribuna« că inițierea tratativelor directe între Turcia și Bulgaria este a se mulțumi Italiei. Rizow are mare încredere în rezultatul acestor tratative. Orașul Adrianopol poate rămâne Turcilor, dar gara va trebui cedată Bulgarilor, ca să nu se taie legătura cu orașul Dedeagaci.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Brăncușe & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Broten.

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 August 1913.

Renta ung. de aur 4 ⁰	102.30
Renta de coroane ung. 4 ⁰	81.40
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 ¹ / ₂	71.70
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 ⁰	81,35
Bonuri rurale cruete-slavone	82.—
Impr. ung. cu premii	449.—
Losuri ptr. reg. Tisei și Seghedin.	294.—
Renta de hârtie austr. 4 ¹ / ₁₀	81.90
Renta de argint austr. 4 ¹ / ₁₀	81.90
Renta de aur austr. 4 ⁰	101.70
Renta de coroane austr. 4 ⁰	82.10
Bonuri rurale ungare 3 ¹ / ₂	73.—
Lozuri din 1860	162.—
Acții de-ale Băncii austro-ung. 2073.—	
Acții de-ale Băncii ung. de cred. 829.50	
Acții de-ale Băncii austr. de cred. 630.25	
Napoleoniori	1914
Mărci imperiale germane	118.07 ¹ / ₂
London vista	241.40
Paris vista	95.60
ote italiene	94.—

S-a deschis din nou Restaurantul dela Promenadă

Renovate din nou toate localitățile, modern aranjate două săli de mâncare, cameră separată, Terasă cu mese și grădină.

Bucătărie de clasa primă, Bere excelentă Dreher, Vin de masă curat. Diferite sorturi, Vin în butelii, Șampanie, Licheruri etc.

Prețuri solide!

Serviciu cu atenție!

Imi iau voie a invita pe On. public din oraș și jur a vizita Restaurantul, recomand bucătăria care este vestită ca foarte bună. Primesc abonamente pentru cost în Restaurant și afară cu preț moderat.

Cu toată stima:

Peter Renovich
birtaş.

4-8

Dr. KENYERES

Doctor în științele medicale universale. — Laborator medical și consultații — Aranjament medical cu electricitate.

Emanatie de Radium. Instalație de Oxygen.
— pentru boale de nervi și interne.

Ehrlich 606. Dr. Spengler vacinare contra oft. cel. Examinare de sânge (Zeiss micresc op): bacilii de tuberculoză — la ivirea oficei! gonococcus, Syph. spirochete — boale de sânge — spermă etc. — Analize chimice. Ingrijire cu serum la boale de piele etc.

Brașov, Cetate, Strada Spitalului Nr. 2.
Telefon 43. (Casa nouă din colț a lui Nagy). Telefon 48
Ordinațiuni de la 11¹/₂ — 12¹/₂ ore. La dorință prospecte

Vizitele D-lor Colegi le primesc bucuroși.

Reprezentanța principală a

Fabricii de Mașini a Căilor ferate reg. ung. de stat

peru mașini de treierat, motoare — benzin — gaz și locomobile, instalațiuni de mori, tot felul de mașini și unelte agricole. — **Novitate! Patent „Record II” mașină de sămănare**, gir pe gir, care sâmână în rânduri și gunoște: 8 mașini într'una
Reprezentant al fabricii de mașini Massey-Harris S. A. Toronto, America de Nord pentru legat snopi, mașini de secerat. Aparat de cosit, greblat.
Novitate! Massey-Harris, Grebla de tras branda, combinat de întorsător de fân, 2 mașini într'una construite din oțel.

Reprezentant al fabricii de mașini Fehér Miklós S. A. Budapesta, da (gsep.) Benzinlocomobile pentru scopuri de tracțiune de pluguri și imblățit, mai deosebite pentru mori, sau Hexelmașini, Benzin-motoare și articole pentru mașini de imblățit, aparate pentru mori, tăiat balne. Instalațiuni complete pentru cameră de furaj.

Reprezentant al S. A. Alfa Separator. Mașini pentru lăptării de toată specie, instalații complete pentru lăptării celei mai bune aburitoare de nutreț cu mașini de recit aerul.

Automobile, autobuse diverse cu garanție.

Mașini de transport pov. ră pentru vapoare.

46-100

Eternit-Schist cel mai bun coperiș.

Afaceri de schimb (trampă) cu mașini de treierat de tot soiul, motoare, mașini agricole și unelte de agricultură, cu condiții avantajoase

Părți constitutive de mașini.

Reparaturi de mașini și unelte agricole cu prețuri ieftine prin mașinisti angajați spre acest scop.

Cantor și deposit Josef Lányi BRAȘOV, Str. Lungă 201.
Telefon 382. Interurb.

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă:

Hotelul și cafeneaua „Metropol”
Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere. Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară. Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atenție, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Acsente.

27-36

Atelier dentist special I. de Viena.

CAROL BERNWIESE R

Atelier dentistic, Specialist în Coroane și poduri de aur etc.

Orarele pe zi de la 9-12 și 3-6 oare.

Duminica și sărbătoarea de la 9-12 oare a. m.

BRAȘOV, Strada Castelului 46. | Lângă Hotel Continental.

3-50

Expert de croitorie încredințat de Minister

Tellmann Béla

Pregătește în atelierul propriu **Haine de Domni** din stofe moderne cu lucrători de primul rang neîndiogeni pentru dame și costumuri.

8-50 Pentru studenți și orășeni prețuri foarte mici.

Salon de modă, BRAȘOV

Piața Francisc Jossif, Colțul Târgului Căilor de la mag. Scherb. etajul I

Comande din provincie se execută, fără măsură, a la sub în garanție.

Avis.

Corsete franțuzești

„droit-devant”, stomacul liber, sau fără oare confecționează.

Văd. M. Hurtig

Brașov strada Spitalului Nr. 9.

Comande se execută punctual.

Mare asortiment de diferite corsete parisiane.

12-12

Moderne Solide Canapele, mese, de birou,

te năjzându-se odăi de dormit, lucrare perfect din lemn de stejar, și alt material modern vinde cu prețurile fabricii

DELTA

Întreprindere de industrie din lemn, atelier de tâmplărie în Brașov. Strada Fântânii 52 a) Colțul străzii Erzsébet, stațiune de tramvai.

Tot acolo se primesc și comande. 19-52

Deschidere de prăvălie

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. public că am deschis pe piața din Brașov,

Strada Porții Nr. 34.

sub firma protocolată

Franz Gross

o prăvălie special pentru articole de modă, pentru bărbați albituri, gâteli, mărunțșuri, și căptușeli.

Experiențele câștigate în decurs de 10 ani ca funcționar, 2¹/₂ ani ca tovarăș și conducător al „Warenhaus” din târgu grăului N. 9 mă pun în plăcută poziție de a corespunde recerșinelor. Mă voiu sili prin serviciu solid, prevenitor a câștiga confiența On. public rugându-mă de un sprijin faptic a întreprinderi mele.

Cu toată stima

Franz Gross

5-5

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei”,

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar

Administr. „Gazei Transilvaniei”.

Avis.

Damă franceză, cu praxă de mai mulți ani, dă instrucție în limba franceză. Strada Caterinei nr. 18.

1-3

Avis.

O Domnișoară

română se caută lângă doi copii.

Gabriela Dr. Popovits

Nagyvárad, Sztaroveszky u. 21

Avis.

Emy Herter Albrich

Începere din 1 Septembrie st. n. dă instrucție la **Plan și canto**. Informații mai detaliate str. da Prundului 18 a.

1-4

Publicațiune.

Composesoratul de pădure a fostilor coloni din Toderița, comitatul Făgăraș, în 27 Septembrie 1913 la 10 oare a. m. în cancelaria comunală din Toderița vinde în licitațiune publică și cu oferte închise 650 stânjini scurți de lemn de fag crosate luorae de prima calitate, aflătoare în pădurea composesoratului „Rachia” pe hotarul comunei Șinca nouă. Prețul strigării 11 cor. 50 fileri de fiecare stânjin.

Vadiul să va depune în sumă de 750 coroane în bani gata nu în hârtii prețioase de stat.

Condițiunile de licitație și contract în oarele oficiale și pot vedea la președintele composesoratului și la oficiul silvanel cerc din Sercaia.

T derița 28 August 1913.

În numele composesoratului **Lazar Sbernecs** președinte învătător.

1-1

ÎN VITARE

La ședința generală extraordinară a despărțământului Brașov al Reuniunii Sanatorium, care se va ține Joi în 4 Sept. resp. 11 Sept. a. t.

Ordinea zilei:

I. Desființarea despărțământului Brașov al Reuniunii Sanatorium.

II. Înființarea din nou a Reuniunii independente pentru combaterea Tuberculozei în oraș și comitat.

III. Alegerea presidentului, funcționarilor Reuniunii și a comitetului.

IV. Desbaterea statutelor noi.

V. Propuneri libere.

Conform § 20 și 45 din statute pentru disolvarea despărțământului Sanatorium din Brașov, în 4 Septembrie este de lipsă prezența a 2/3 a membrilor Reuniunii.

La caz dacă adunarea din 4 Septembrie nu va fi completă atunci va avea loc o altă adunare în 11 Sept. cu aceeași ordine de zi unde fără considerare la numărul membrilor prezenți se vor lua concluze cu 2/3 majoritate de voturi.

Brașov, 28 August 1913.

Dr. August Fabritius președinte.

2-3.